

Revize RVP PV, méně odkladů a častější diagnostika: Souvislost změn a jak se na ně připravit

Mgr. Veronika Machurková

Předškolní vzdělávání prochází obsáhlou proměnou. Trojicí změn, která vyplývá z řady legislativních novinek, je revize RVP PV, omezení odkladů školní docházky a větší důraz na pedagogické diagnostikování. Jak spolu tyto kroky souvisejí? Co to znamená pro mateřské školy, jejich ŠVP i každodenní práci učitelek? A jak se na nová pravidla mohou pedagogové připravit, aby přechod dětí do základní školy byl plynulý a bez zbytečného stresu?

Ve školním roce 2024/2025 začala plánovaná reforma ve vzdělávání, ke které jsme se zavázali a o které se mluví ve Strategii 2030+. Pro nás pedagogy byla asi nejviditelnější se změnami RVP PV a ZV. Následně ještě před koncem školního roku byla schválena novela školského zákona, jež pro nás znamená další novinky. Většina pedagogů se se změnami již seznámila, otevřela důležité weby, zúčastnila se konferencí, webinářů, které tyto změny vysvětlují a zasazují do praxe. Pokud byste tápali, jak uchopit změny RVP a jak se v nich vyznat, následující odstavce vám nabídnou přehled.

Kde hledat informace

Asi nejhledanějším webem pro pedagogy je v současné době ten s RVP. Naleznete ho na prohlednout.rvp.cz. Zde najdete pohromadě veškeré informace **napříč vzdělávacími stupni**. Jak se na webu orientovat, aby vám sloužil ku prospěchu? Abychom celou situaci pochopili, musíme se na ni po-

dívat s odstupem a v kontextu. Pokud rozkliknete sekci Společné části všech RVP, uvidíte, které RVP existují, jak na ně nasedají ŠVP (Školní vzdělávací programy). Zatím jsou vypracované RVP pro předškolní a základní vzdělávání, postupem času **budou přibývat** i ta další.

Možná to bude s podivem, ale pro MŠ jsou důležité RVP PV i ZV. Proč? Smyslem změn bylo **propojit systém vzdělávání** tak, aby byl sjednocen, aby na sebe navazoval smysluplně a efektivně.

RVP PV na cestě ke sjednocení a provázanosti

Cílem úprav bylo „zeštíhlení“ RVP PV tak, aby z něj byly vypuštěny části, které jsou duplicitní, případně vynechány části, jež například vyplývají z jiných částí nebo jsou obsaženy v jiných dokumentech. Proto došlo k odstranění některých odstavců. Zároveň došlo ke **sjednocení terminologie** napříč vše-

mi RVP. U nového RVP PV je kladen důraz na rozvoj klíčových kompetencí, základních gramotností, práce se vzdělávacími strategiemi a také **návaznost a provázanost** předškolního a základního vzdělávání.

I proto muselo dojít k některým významným změnám zejména v těchto částech: klíčové kompetence, základní gramotnosti, vzdělávací strategie a oblasti.

Klíčových kompetencí máme v RVP PV nově osm (dříve jich bylo pět), jsou stejné jako pro RVP ZV.

Základní gramotnosti máme celkem dvě: čtenářskou a matematickou. RVP PV tedy nepracuje s pojmem pregramotnost. Na tyto gramotnosti je navázáno v RVP ZV gramotnostmi: čtenářskou a pisatelskou a logicko-matematickou.

Vzdělávací oblasti jsou čtyři, uspořádání je spíše orientační, jednotlivé části jsou velmi provázané. Tyto oblasti jsou: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě, ten druhý a společnost, Dítě a svět.

Kromě těchto oblastí máme v RVP PV obsaženy i vzdělávací strategie, které využíváme k dosažení cílů vzdělávání. Ty **respektují specifika vývoje**, reagují na to, jakými způsoby se děti

naleznete **očekávané výsledky učení** (OVU), které by dítě mělo mít, když končí předškolní vzdělávání. Každý takový výsledek učení je doplněn komentářem a postupně se zvětšuje i nezávazná

plánů, které by nekorespondovaly s tím, jaká je aktuální situace (počasí, aktuality doma i ve světě), zároveň skýtá možnost se u některého tématu zastavit na delší dobu, jiné vzít jen okrajově – **přizpůsobit vzdělávání individuálním potřebám** skupiny i jednotlivce.

” Dosud sloužily výsledky pedagogické diagnostiky pouze školám, to se změní – k dispozici je bude mít základní škola, kam dítě nastupuje.

v předškolním věku učí, kladou důraz na individuální potřeby a zájmy. Vzdělávací strategie podporují spontánní činnosti a hru, jako přirozený zdroj informací a možnost učení. RVP PV dále pracuje s pojmy, jako je kooperativní, prožitkové, situační a sociální učení.

Nebudeme se tu zabývat jednotlivými prokliky na webových stránkách, doporučuji se ale na tyto části podívat a zabrousit i do RVP ZV, některé změny pak začnou dávat v kontextu této návaznosti smysl.

Zároveň, pokud si RVP PV projdete, pod jednotlivými vzdělávacími oblastmi

část materiálu a tou je metodická podpora, kde naleznete tipy na další materiály, důkazy o učení atd.

Smysl nového RVP PV

Již od tohoto školního roku 2025/2026 mohou mateřské školy pracovat dle nového RVP PV dobrovolně, od příštího roku už budou změny povinné. S tím souvisí i úprava ŠVP (Školního vzdělávacího programu) dle příslušného RVP. Ten by měla škola vypracovat v co nejjednodušší. Smyslem nového RVP PV je vyhnout se tvoření dlouhodobých

Odklad školní docházky

Velká změna přijde ohledně **zápisů do základních škol** (zápis k povinné školní docházce), zápisů do mateřských škol a odkladů školní docházky. Zápis do prvních ročníků byly přesunuty termínově zpět, tj. budou probíhat **mezi 15. lednem a 15. únorem**. Před časem došlo k přesunu na jarní termín zejména kvůli tomu, aby mohly děti tzv. dozrát, nepřistupovalo se ke zbytečným odkladům školní docházky (OŠD). To vzhledem k dalším změnám nebude již potřeba, proto se termín vrátil zpět, aby byl prostor a čas vše administrativně zvládnout ve větším klidu.

Zápis do MŠ pro další školní rok by měly probíhat v podobném termínu,

jako tomu bylo v roce 2025. Přesné rozmezí termínů, ve které si datum určí ředitel MŠ, bude zveřejněno.

No a teď, jak je to s těmi odklady. Ty změní svou podobu asi nejvíce, protože pro většinu dětí se možnost OŠD zruší. V praxi to bude znamenat, že odklad povinné školní docházky dostanou jen ty děti, kterým by byly nástup do prvního ročníku a docházka omezeny nebo znemožněny **ze zdravotních důvodů**, zejména kvůli dlouhodobé nemoci, úrazu, pooperační rekonvalescenci, onkologické léčbě atd. Jiný důvod pro odklad již nebude možný.

Aby se na příchod žáků, tedy i těch, kteří by dříve OŠD dostali, základní školy mohly připravit, vzniklo tzv. **překlenovací období**. To znamená, že dojde k postupnému rušení OŠD podle toho, kdy se děti narodily. Abych to uvedla na pravou míru a prakticky, mělo by to být takto. Pro školní rok 2026/2027 mohou o odklad školní docházky dle starého způsobu žádat zákonní zástupci dětí, které se narodily od 1. dubna do 31. srpna 2020, v dalším školním roce (2027/2028) to budou jen děti

narozené po 1. červenci 2021. Některé děti v těchto letech tedy odklad podle dřívějších pravidel ještě mohou dostat, jiné již nikoliv.

Pedagogické diagnostikování

V dokumentech se setkáváme s termínem pedagogické diagnostikování. Co to znamená a jak ho pojmout v praxi?

Pedagogická diagnostika se stala pravidelnou a neodmyslitelnou součástí vzdělávání v mateřských školách. Pedagogové nejčastěji jednou za pololetí **zhodnotí pokrok dítěte** – využívají k tomu různé materiály nebo diagnostické soubory (iSophi, materiály od Jiřiny Bednářové atd.). Na základě toho **informují zákonné zástupce**, postupují dále dle vzdělávání. V případech, kdy je to potřeba, mohou přistoupit k podpůrnému opatření 1. stupně, případně doporučit další vyšetření v ŠPZ (školské poradenské zařízení).

Bohužel v současné době slouží výsledky diagnostiky jen pro účely MŠ a dál se s nimi nepracuje. To se ale mění. Pedagogická diagnostika se sta-

ne součástí pedagogického diagnostikování a jeho výsledky budou **k dispozici základní škole**, kam dítě nastupuje do 1. ročníku.

V praxi by to mělo vypadat tak, že pedagogové během celé docházky dítěte shromažďují informace o něm, mohou k tomu využít různé metody a postupy: pozorování, rozhovory, depistáže a pedagogické diagnostiky atd. Výsledek tohoto dlouhodobého šetření následně **zpracují do formuláře** (vzor ještě není k dispozici). O tyto výsledky bude žádat ředitel ZŠ, kam je dítě přijato k základnímu vzdělávání, do 31. března 2026 ředitele MŠ.

Tím by mělo dojít k snadnějšímu přechodu dítěte do ZŠ, učitelé by měli získat základní **informace o novém žákovi**, o jeho začleňování do kolektivu, jak se vzdělává, jaká je pro něj ideální motivace, spolupráce s rodiči a mnoho dalšího.

Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi důležitou novinku, bude jí věnován samostatný článek, jakmile budou zveřejněny další informace.

V současné době bych doporučila pedagogům v MŠ, aby (nejen) o předškolácích získávali veškeré informace a zapisovali si je do složek dětí. Postupně si tím vytvoříte diagnostické portfolio dětí, z něhož bude možno následně čerpat. V této situaci je lepší být hned od začátku roku připraven, aby nedošlo k pozdějšímu přehlacení, jakmile vyjde formulář na veřejnost a vy byste ho museli vyplňovat bez těchto podkladů.

Výhodou je, že již dnes máte informace z pedagogických diagnostik, o které se můžete během pravidelného a častějšího diagnostikování opřít.

Autoevaluace a další změny

Jednou z prvních změn je hned od 1. září 2025 zrušení možnosti dodatečného odkladu školní docházky, tj., žák 1. ročníku se nebude moci vrátit v průběhu školního roku do MŠ. Od 1. září 2026 bude v 1. ročnících, kde je více než 15 žáků, automaticky přítomen asistent pedagoga. Dalšími novinkami bude **slovní hodnocení** v 1. a 2. roč-

níku (od 1. září 2027 a 2028), ale také rušení přípravných ročníků (od 1. září 2029).

Velkým tématem je i evaluace, tj. hodnocení. V MŠ mluvíme o autoevaluaci, tj. o vlastním hodnocení své práce, ale také o externím hodnocení, kdy naši práci hodnotí někdo jiný. Nejen v MŠ pracujeme s evaluací **na všech úrovních**: u dětí, pedagogů, pedagogických i nepedagogických pracovníků, vedení školy.

Každá taková evaluace má svá jasná specifika, společnými oblastmi jsou: stanovení oblastí, cílů, kritérií, způsob sběru dat.

Co si z novinek odnést?

Hlavně klid. Ať už vás práce dle nového RVP PV čeká tento rok nebo až ten příští, buďte v klidu, ale pozorní. Změny jsou potřeba, novinek je spousta, ale zároveň, pokud se všechny části nastaví dobře již od začátku, v důsledku by mělo dojít k „provzdušnění“ systému.

Jestliže zvládne každá MŠ dobře zpracovat ŠVP tak, aby byl čistý a jednoduchý, bude mít pak každý pedagog **volnější ruce k práci s dětmi** tam, kde je to třeba. Nemusí pak složitě vymýšlet alternativní program, pokud mu zrovna situace nehraje do karet, když právě třídu baví nějaké téma, může se mu věnovat dopodrobna a využít potenciál dětí.

Pedagogické diagnostikování vedeme pravidelně, často, ukládáme si poznámky – pracujeme s různými metodami a nástroji. Informace o dítěti budou mít k dispozici i pedagogové v ZŠ, adaptace na školu a individuální přístup k jednotlivým dětem/žákům

bude snazší – to, co vám funguje už delší dobu, nebude muset nikdo znovu složitě hledat a zkoušet. Mělo by dojít i k případnému **podchycení vzdělávacích obtíží** a rychlému a funkčnímu nastavení podpůrných opatření.

Vzhledem k výraznému omezení odkladů školní docházky je třeba, aby na sebe předškolní a základní vzdělávání těsně navazovalo a bylo lépe provázané. Zároveň budou mít ředitelé MŠ jasnější představu o počtu dětí, které budou odcházet, budou vědět, kolik dětí mohou následně na další školní rok přijmout. Z toho plyne i větší jistota pro zákonné zástupce nově nastupujících dětí.

Každé nastavování nového řádu s sebou nese nejistotu a zátěž, s každou novou zkušeností budeme ale jistější a jistější. Věřím, že vše zvládneme.

Autorka je speciální pedagožkou.

Přehled důležitých pojmů klíčové kompetence

Klíčová kompetence **k učení** (KKU): Dítě je otevřené k objevování a poznávání světa kolem sebe. Vyhodnocuje svoje pokroky v učení, rozvíjí své kritické myšlení.

Klíčová kompetence **komunikační** (KKK): Dítě vyjádří své myšlenky, prožitky a zkušenosti. Komunikuje v běžných situacích s dětmi i s dospělými. Projevuje se kultivovaně, v souladu se základními pravidly komunikace.

Klíčová kompetence **osobnostní a sociální** (KOS): Dítě objevuje samo sebe, navazuje vztahy s ostatními.

Klíčová kompetence **k občanství a udržitelnosti** (KOB): Dítě se chová v souladu se základními pravidly soužití a myšlenkami udržitelného rozvoje.

Klíčová kompetence **k podnikavosti a pracovní** (KPP): Dítě rozvíjí své nápady, využívá příležitosti, reaguje na změny. Vytváří si základy pracovních dovedností a vztah k práci.

Klíčová kompetence **k řešení problémů** (KRP): Dítě si poradí v běžných situacích, pracuje s chybou, zpracovává informace. Reflektuje bezprostředně prožité situace.

Klíčová kompetence **kulturní** (KKT): Dítě přijímá kulturní a uměleckou rozmanitost ve společnosti, vyjadřuje se uměleckými prostředky.

Klíčová kompetence **digitální** (KDI): Dítě se seznamuje s možnostmi využívání digitálních technologií. Rozvíjí své informatické myšlení. (Zdroj: RVP PV)